

Зовнішньоекономічна безпека полягає у спроможності держави протистояти впливу негативних зовнішніх економічних факторів та мінімізувати шкоду, заподіяну ними, активно використовують участь у світовому дивізіоні праці з метою створення сприятливих умов для розвитку економіки, забезпечення відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.

Список використаних джерел:

1. Економіка та управління підприємствами. Висоцький О. О. Європейський університет 2017. 282 с. URL : http://bses.in.ua/journals/2018/26_1_2018.pdf

2. Основні напрями забезпечення економічної безпеки підприємства. URL :

https://pidru4niki.com/10981205/ekonomika/osnovni_napryami_zabezpechnya_ekonomichnoyi_bezpeki_pidpriyemstva

3. Економічна безпека: сутність та основні напрями забезпечення. Клімов Г. П. 2017. 356 с., URL : <https://openarchive.nure.ua/handle/document/14658>

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В. М. ПРАСОЛ, доцент

А. О. ХАРЧЕНКО

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Стратегічний план змінює діяльність підприємства кардинально. До стратегічного плану зазвичай входить такий комплекс дій, який виходить за рамки звичайної та константної моделі діяльності і змушує якісно змінювати цю модель.

Стратегічний план буває не обов'язково довгим. Його виконання може зайняти пів року, у той час, коли тактичний план у певних ситуаціях необхідно реалізовувати впродовж 2-3 років. Таким чином, продовжуваність планів не впливає на типологію рівнів планування.

Цикл стратегічного планування має доволі точну технологію, що обумовлено певним аналітичним підґрунтям, а не простим сплеском натхнення керівницького складу. Перш за все, кожне підприємство має свою ідеологію, тобто систему концептуально оформлених ідей, які дають розуміння про те, нащо воно функціонує і у якому напрямку рухається.

Варто зазначити, що для якісного планування стратегії підприємства залученість головного директора є рекомендованим критерієм, оскільки група зі стратегічного планування може дійти більш конструктивних висновків як з урахуванням думки і досвіду самого управляючого, так і зважаючи на можливість інтеграції експертних кейсів до майбутньої стратегії, її написання та реалізації.

Розглянемо ключові етапи стратегічного планування на підприємстві:

1. Зміна «*mindset*». Отже, перше, із чого починається стратегічне планування – це визначення нових або перегляд існуючих переконань про діяльність підприємства та задумів. Перш за все, необхідно дати відповідь на запитання: «Чи змінилася ідеологія компанії?» Якщо так, то слід визначити нові пріоритетні напрямки та основні стратегічні цілі. Якщо ні, то варто згрупувати наявні очікування від функціонування підприємства і його можливостей переходу на вищий рівень розвитку та будувати подальший план на цій основі. Обов'язковим на цьому етапі є аспект залученості головного директора підприємства до зміни установок про діяльність підприємства від локального до глобального, оскільки якщо цілі найдосвідченішої групи експертів зі стратегічного планування будуть різнитися від планів головної управляючої особи на підприємстві, то такий стратегічний план приречений на занепад.

2. Збір даних та аналітика. Цей етап супроводжує запитання: «Що у даний момент йде не так і чому?». Даний етап є доволі критичним та змушує управляючих підприємства вийти із «зони комфорту», прийняти той факт, що, окрім виконання оперативних завдань, можливий і розвиток. Як результат, група отримує зведення про необхідні зміни для втілення у життя і донесення до кожного бенефіціару підприємства вже сформульованої на попередньому етапі ідеології.

3. Формування ідеї. На цьому етапі розробляється перелік ідей, яким чином можна змінити щось на підприємстві з метою реалізації кінцевої цілі. Основний метод – брейнштормінг. Доречним також буде метод майстермайнду, тобто, груповий формат роботи із представниками інших бізнес-секторів для досягнення індивідуального успіху та перейняття об'єктивної думки.

4. Стратегічний план або стратегія розвитку підприємства. Необхідно залучити досвідчених менеджерів, які технічно пропишуть план «під себе». Вони напишуть собі реалістичні оперативні та тактичні плани, враховуючи комплексний підхід за принципом одночасності та взаємопов'язаності у виконанні плану. На даному етапі прописуються:

- а) чітка мета, заради чого реалізовується стратегічний план;
- б) кількісні показники, які будуть досягнуті завдяки реалізації плану;
- в) кошторис.

5. Написання програми реалізації плану. На цьому етапі має місце написання чіткого переліку задач із обмеженими фінансовими витратами на їх реалізацію, дедлайнами та відповідальними особами для виконання плану.

6. Поточний контроль виконання плану. Передбачає регулярні збори топ-менеджерів підприємства у складі із головним директором, їх звітування із виконання плану, внесення колективних корективів за необхідності.

Стратегічні плани завжди протирічать поточним пріоритетам, оскільки націлені на отримання результатів не у перспективі, а саме тут і зараз.

Стратегічний план – це про інвестування сил і можливостей у майбутнє підприємства, про незвичні для повсякдення дії.

Головними помилками у стратегічному плануванні можуть стати наступні. По-перше, виконуючи другий етап, необхідно не боятися ставити глобальні та рішучі цілі для того, щоб не зробити зі стратегічного плану тактичний, зменшивши його значимість для підприємства. По-друге, необхідно контролювати надбані результати, додержуватися системи мотивації управляючих проєкту реалізації стратегії, уникати «застрягання» в оперативній діяльності. Також контроль може дати розуміння про адекватність плану, досяжність його цілей, їх поетапність та взаємопов'язаність. У іншому випадку це дасть змогу внести необхідні корективи до плану, або переписати його із огляду на вищезгаданий принцип поетапності та взаємопов'язаності переходу від оперативних до стратегічних цілей.

Підсумовуючи, зазначаємо, що стратегічне планування відрізняється від тактичного непов'язаністю із виробничим циклом та має на меті докорінні зміни на виробництві, такі як, наприклад, відкриття філії, диверсифікація продукції, додавання нових продуктів до номенклатури тощо. Для успішного стратегічного планування та побудови системи управління плануванням необхідно чітко додержуватись визначених практичним досвідом етапів стратегічного планування, звертаючи особливу увагу на другий та шостий етапи.

Список використаних джерел:

1. Планування діяльності фірми: навч.-метод. посіб. / Алексєєва М. М. Київ.: Фінанси і статистика, 2011. 248 с. URL : <http://btie.kart.edu.ua/article/view/149957>

2. Конспект лекцій для вивчення навчальної дисципліни «Планування і контроль на підприємстві» (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» галузі знань 05–Соціальні та поведінкові науки,

спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 051– Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : В. М. Прасол. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2021, – 151 с. URL : <https://eprints.kname.edu.ua/57731>

3. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. з грифом МОНУ [для студ. вищ. навч. закл.] (5-е видання) / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. Київ : Каравела, 2012. 368 с. URL : <https://ztu.edu.ua/ua/structure/faculties/fbso/files/spisokprac-tarasyuk.pdf?v1>